«جام‌جم» درباره ضرورت توسعه حمل‌ونقل پاک و تبدیل سه‌شنبه‌های بدون خودرو به یک عادت شهری گزارش می‌دهد

سه‌شنبه‌های بدون خودرو؛ از شعار تا عمل

هانا چراغی
جام‌جم‌آنلاین

خودروی شخصی برای بسیاری از شهروندان، بخشی جدانشدنی از زندگی روزمره شده؛ وسیله‌ای که قرار است مسیر خانه تا محل کار، مدرسه، خرید یا انجام امور روزانه را کوتاه‌تر کند اما در مقیاس شهری، افزایش استفاده از آن به‌معنای ترافیک بیشتر، مصرف سوخت بالاتر، آلودگی هوا و تحمیل هزینه‌های اقتصادی و زمانی به شهروندان است. به‌همین‌دلیل، روز بدون خودرو می‌تواند فراتر از مناسبت تقویمی، فرصتی برای تمرین شیوه دیگری از جابه‌جایی در شهر باشد؛ فرصتی برای این‌که شهروندان دست‌کم در بخشی از سفرهای روزانه، مترو، اتوبوس، پیاده‌روی یا دوچرخه را جایگزین خودروی شخصی کنند.

این موضوع حالا از سطح برنامه‌های فرهنگی و شهری فراتر رفته و به یکی از محورهای مورد تاکید دولت نیز تبدیل شده است. دکتر مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور به‌تازگی با اشاره به ضرورت مدیریت مصرف بنزین و اصلاح الگوی مصرف سوخت، از دستگاه‌های دولتی خواسته یک‌روز در هفته را به‌عنوان «روز بدون خودرو» برای کارکنان در دستور کار قرار دهند. او کاهش مصرف سوخت، کاهش آلودگی هوا و کمک به ارتقای کیفیت محیط زیست را از اهداف این طرح عنوان کرده و بر توسعه دورکاری، کاهش سفرهای غیرضروری و سفرهای بین‌شهری نیز تاکید داشته است.

ابلاغ این دستور به دستگاه‌های اجرایی، «روز بدون خودرو» را از توصیه‌ای عمومی به موضوعی قابل اجرا در بخشی از نظام اداری تبدیل می‌کند اما تجربه شهرهای مختلف نشان می‌دهد که کنارگذاشتن خودرو، تنها با توصیه و فرهنگ‌سازی محقق نمی‌شود. شهروند زمانی می‌تواند خودرو را کنار بگذارد که برای جایگزین‌کردن آن، گزینه‌ای سریع، در دسترس، ایمن و قابل اتکا داشته باشد.

روز جهانی بدون خودرو نیز در چنین شرایطی می‌تواند فرصتی برای بازنگری در الگوی سفرهای شهری باشد. همزمانی این مناسبت با روزهای آغاز سال تحصیلی، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ چراکه مسیر خانه تا مدرسه یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها برای آموزش و تمرین استفاده از شیوه‌های حمل‌ونقل کم‌خودرو است. اگر بخشی از سفرهای کوتاه روزانه با پیاده‌روی، دوچرخه یا حمل‌ونقل عمومی انجام شود، می‌توان امیدوار بود این انتخاب از تجربه‌ای مناسبتی به عادتی روزمره تبدیل شود.

سه شنبه ها بدون خودرو
ستاد اجرایی پویش ملی
سه شنبه ها بدون خودرو
دفتر محیط زیست و توسعه پایدار
وزارت ورزش و جوانان
گروه کوهنوردی دامون بندران

خودروکمتر، انتخاب بیشتر

همزمان با روز جهانی بدون خودرو، برنامه‌های فرهنگی، آموزشی و ترویجی در مناطق ۲۲گانه پایتخت برگزار می‌شود و گروه‌های دوچرخه‌سواری، مجموعه‌های فرهنگی و آموزشی و شهروندان علاقه‌مند در این برنامه‌ها مشارکت خواهند داشت اما فراتر از این برنامه‌ها، آنچه می‌تواند روز بدون خودرو را به رفتاری ماندگار تبدیل کند، فراهم‌شدن امکان انتخاب شیوه‌های کم‌خودرو برای سفرهای روزمره است.

در این میان علی رامشینی، معاون توسعه حمل‌ونقل پاک و آموزش سازمان حمل‌ونقل و ترافیک شهرداری تهران با اشاره به فرارسیدن روز جهانی بدون خودرو در ۳۱ شهریورماه به جام‌جم می‌گوید: «قرارگرفتن این مناسبت در آستانه بازگشایی مدارس، فرصت مناسبی برای آموزش و تمرین شیوه‌های سفر با وابستگی کمتر به خودرو است. اگر خانواده‌ها و دانش‌آموزان در بخشی از سفرهای کوتاه خود پیاده‌روی، دوچرخه یا حمل‌ونقل عمومی را تجربه کنند، این تجربه می‌تواند به شکل‌گیری عادت‌های جدید در طول سال تحصیلی کمک کند.» این نگاه، روز بدون خودرو را از مناسبتی تقویمی فراتر می‌برد و آن را به فرصتی برای تغییر تدریجی الگوی سفر تبدیل می‌کند؛ به‌ویژه در مسیری مانند خانه تا مدرسه که سفرهای کوتاه آن می‌تواند محل تمرین استفاده از شیوه‌های حمل‌ونقل کم‌خودرو باشد. رامشینی با اشاره به تجربه شهرهای مختلف جهان می‌افزاید: «توسعه سفرهای پاک تنها با رویدادی مناسبتی اتفاق نمی‌افتد؛ در شهرهایی مانند کپنهاگ، آمستردام و پاریس، ترکیبی از آموزش، زیرساخت مناسب دوچرخه و پیاده‌روی، حمل‌ونقل عمومی و برنامه‌های محدودکننده یا مدیریت‌کننده استفاده از خودرو، به بخشی از سیاست‌های شهری تبدیل شده است.»

او می‌گوید: «یکی از نکات قابل توجه این تجربه‌ها، توجه ویژه به مسیر خانه تا مدرسه و ایجاد شرایط مناسب برای سفر مستقل و ایمن کودکان است.»

در واقع، تجربه روز بدون خودرو زمانی می‌تواند به رفتاری ماندگار تبدیل شود که شهروندان برای جایگزین‌کردن خودروی شخصی، گزینه‌های قابل اتکا و در دسترسی داشته باشند. سه‌شنبه‌های بدون خودرو نیز می‌تواند همین تجربه را از مناسبت سالانه به تمرین هفتگی تبدیل کند.

رامشینی توضیح می‌دهد: «سه‌شنبه‌های بدون خودرو نیز با ایجاد فرصتی هفتگی برای تجربه مترو، اتوبوس، پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری، به شهروندان کمک می‌کند تا گزینه‌های مختلف سفر را بشناسند و در بخشی از سفرهای هفتگی خود خودرو را کنار بگذارند.» او با تاکید بر نقش خانواده‌ها می‌گوید: «از خانواده‌ها دعوت می‌کنیم در آستانه آغاز سال تحصیلی، حداقل یک روز در هفته سفر به مدرسه را بدون خودروی شخصی تجربه کنند و متناسب با فاصله و شرایط ایمنی، پیاده‌روی، دوچرخه یا حمل‌ونقل عمومی را انتخاب کنند.» معاون توسعه حمل‌ونقل پاک و آموزش سازمان حمل‌ونقل و ترافیک خاطرنشان می‌کند: «بیاییم مهر را با یک انتخاب ساده شروع کنیم؛ برای سفرهای کوتاه، اول به گزینه‌های پاک فکر کنیم و بعد سراغ خودرو برویم.»

این انتخاب‌های کوچک اگر تداوم پیدا کنند، می‌توانند در کنار کاهش سفرهای خودرویی، به کاهش مصرف سوخت و آلودگی هوا نیز کمک کنند. به‌همین‌دلیل، روز بدون خودرو بیش از آن‌که درباره حذف خودرو باشد، درباره فراهم‌کردن امکان انتخاب شیوه‌های متنوع‌تر و پاک‌تر برای جابه‌جایی در شهر است.

زیرساخت؛ شرط تغییر

بااین‌حال، فرهنگ‌سازی زمانی اثرگذار خواهد بود که زیرساخت لازم برای انتخاب حمل‌ونقل پاک نیز وجود داشته باشد. نمی‌توان از شهروند انتظار داشت خودرو را کنار بگذارد اما در مقابل، با اتوبوس‌های کم‌تعداد، زمان انتظار طولانی، ازدحام مترو یا دسترسی نامناسب به ایستگاه‌ها مواجه شود. مصطفی پودراتچی، کارشناس مسائل شهری در گفت‌وگو با جام‌جم اجرای طرح‌هایی مانند سه‌شنبه‌های بدون خودرو و روز بدون خودرو را اقدامی مثبت می‌داند و تاکید می‌کند که برای موفقیت آن باید شبکه حمل‌ونقل عمومی تقویت شود. او با اشاره به تجربه برخی کشورهای اروپایی می‌گوید: «در کنار فرهنگ‌سازی، تقویت سیستم حمل‌ونقل عمومی و ارائه اطلاعات دقیق درباره زمان حرکت و مسیر وسایل نقلیه، به شهروندان امکان می‌دهد برای رفت‌وآمد خود برنامه‌ریزی کنند.»

مساله فقط کنارگذاشتن خودرو نیست؛ شهروندی که قرار است خودروی شخصی را برای یک روز یا حتی بخشی از سفرهای هفتگی کنار بگذارد، باید مطمئن باشد که گزینه جایگزین، زمان و هزینه قابل قبولی برای او دارد. در غیر این صورت، فاصله میان توصیه‌های زیست‌محیطی و واقعیت زندگی روزمره بیشتر می‌شود. پودراتچی با اشاره به همین موضوع می‌گوید: «اگر اتوبوس با تاخیر حرکت کند، مترو با ضعف و ازدحام مواجه باشد و هزینه استفاده از تاکسی اینترنتی نیز بالا باشد، مردم به سمت استفاده بیشتر از خودروی شخصی سوق پیدا می‌کنند.»

به‌اعتقاد او، پیش از اعمال محدودیت باید زیرساخت‌های حمل‌ونقل عمومی تقویت شود تا جابه‌جایی برای مردم آسان‌تر شود.

این کارشناس مسائل شهری می‌افزاید: «توسعه شبکه مترو، افزایش تعداد قطارها به‌ویژه در ساعات اوج، افزایش تعداد اتوبوس‌ها و توسعه اتوبوس‌های برقی از اقداماتی است که می‌تواند زمینه استفاده بیشتر از حمل‌ونقل عمومی را فراهم کند.» در واقع، سیاست «خودروی کمتر» بدون سیاست «حمل‌ونقل عمومی بیشتر» ناقص می‌ماند. اگر قرار است شهروندان برای کاهش مصرف بنزین و آلودگی هوا، خودرو را کمتر از پارکینگ بیرون بیاورند، باید شبکه‌ای از گزینه‌های جایگزین در دسترس آنها باشد؛ مترو، اتوبوس، مسیرهای پیاده و دوچرخه، هرکدام بخشی از این زنجیره هستند و ضعف هر حلقه می‌تواند انتخاب سفر پاک را برای شهروند دشوار کند. از سوی دیگر، توسعه دوچرخه‌سواری نیز باید متناسب با ویژگی‌های هر شهر انجام شود.

پودراتچی با اشاره به تفاوت‌های جغرافیایی تهران، از جمله شیب و اختلاف ارتفاع بخش‌های مختلف شهر، تاکید می‌کند: «نمی‌توان نسخه واحدی برای تمام شهرها در نظر گرفت و باید زیرساخت دوچرخه‌سواری متناسب با شرایط هر منطقه توسعه پیدا کند.» فرهنگ‌سازی نیز در این میان جایگاه خود را دارد اما فرهنگ زمانی ماندگار می‌شود که شهروند نتیجه انتخاب خود را در زندگی روزمره ببیند. وقتی استفاده از مترو یا اتوبوس به‌معنای سفر قابل پیش‌بینی و کم‌هزینه باشد، وقتی مسیرهای پیاده ایمن و مناسب باشند و زمانی که دوچرخه‌سوار از مسیر استاندارد برخوردار باشد، انتخاب حمل‌ونقل پاک از توصیه به رفتار طبیعی شهری تبدیل می‌شود.

روز بدون خودرو می‌تواند نقطه شروع باشد؛ شروعی برای بازنگری در این‌که هر سفر شهری الزاما به خودروی شخصی نیاز ندارد. سه‌شنبه‌های بدون خودرو نیز می‌تواند این تمرین را از یک روز در سال به تجربه‌ای هفتگی تبدیل کند اما برای این‌که این تجربه در نهایت به تغییر رفتار عمومی برسد، شهر باید همزمان روی توسعه حمل‌ونقل عمومی، افزایش دسترسی، کاهش زمان انتظار، توسعه مسیرهای پیاده و دوچرخه و آموزش شهروندان سرمایه‌گذاری کند.

یادداشت

میثم مظفر | عضو شورای اسلامی شهر تهران

یک روز برای تنفس شهر

طرح «یک روز در هفته بدون خودرو» که رئیس‌جمهور بر آغاز اجرای آن از سوی دولت، دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی تاکید کرده، اگر از توصیه‌ای نمادین فراتر رفته و به برنامه‌ای منظم در شهر تبدیل شود، می‌تواند اقدامی کم‌هزینه و اثرگذار برای مدیریت آلودگی هوا، کاهش مصرف سوخت و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان باشد.

بخش قابل توجهی از آلودگی هوای تهران از منابع متحرک نشأت می‌گیرد. در مطالعه‌ای علمی درباره تهران نیز سهم بالای منابع متحرک در انتشار آلاینده‌هایی مانند VOC،NOx، CO و ذرات معلق مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین هر سیاستی که بتواند به‌طور واقعی از حجم سفر با خودروی شخصی بکاهد، می‌تواند مستقیما بر میزان انتشار آلاینده‌ها اثر بگذارد.

با این حال روز بدون خودرو را نمی‌توان فقط برنامه‌ای زیست‌محیطی دانست. این طرح با سلامت عمومی شهروندان نیز ارتباط دارد. سازمان جهانی بهداشت، ارتباط آلودگی هوای ناشی از حمل‌ونقل را با بیماری‌های قلبی-عروقی، سکته، بیماری‌های تنفسی و آسم تایید کرده است. به بیان ساده، هر کیلومتر کاهش رانندگی با خودروی شخصی در صورتی که با استفاده از حمل‌ونقل عمومی، دوچرخه یا پیاده‌روی جایگزین شود می‌تواند به کاهش مواجهه شهروندان با آلاینده‌ها کمک کند.

در مطالعات سال جاری درباره روزهای بدون خودرو در کیگالی (پایتخت رواندا) کاهش حدود ۱۴/۸درصدی آلاینده PM۲٫۵ نسبت به روزهای عادی گزارش شده است. البته به‌دلیل تفاوت میان تهران و کیگالی از نظر تعداد خودروهای شخصی، الگوی سفر و ظرفیت حمل‌ونقل عمومی، نمی‌توان این عدد را مستقیما به تهران تعمیم داد. از همین رو پیشنهاد می‌کنم همزمان با اجرای طرح در تهران، شهرداری میزان آلاینده‌ها را در روزهای اجرای طرح با روزهای عادی مقایسه و نتایج آن را به‌صورت علمی و کارشناسی ارزیابی کند تا سنجش آثار طرح از سطح کیفی فراتر رفته و به داده‌های کمی متکی شود. دومین مزیت این طرح، کاهش مصرف سوخت است. خودرویی که یک روز کمتر در معابر تردد کند، سوخت کمتری مصرف خواهد کرد و اگر این رفتار در مقیاس صدها هزار سفر تکرار شود، می‌تواند به صرفه‌جویی قابل توجهی در مصرف بنزین منجر شود. در تهران، یک مطالعه علمی مصرف سالانه بنزین خودروهای سواری را در سال ۲۰۱۶ حدود ۴/۲ میلیارد لیتر برآورد کرده است. با توجه به افزایش تعداد خودروها و سفرهای شهری در سال‌های اخیر، کاهش بخشی از سفرهای خودرویی حتی در یک روز از هفته می‌تواند در مقیاس سالانه قابل توجه باشد. بنابراین روز بدون خودرو را نباید صرفا روزی برای کنار گذاشتن خودروها دانست.

متن کامل را در جام‌جم‌آنلاین بخوانید

طراح: بیژن گورانی

جدول ۷۳۴۰

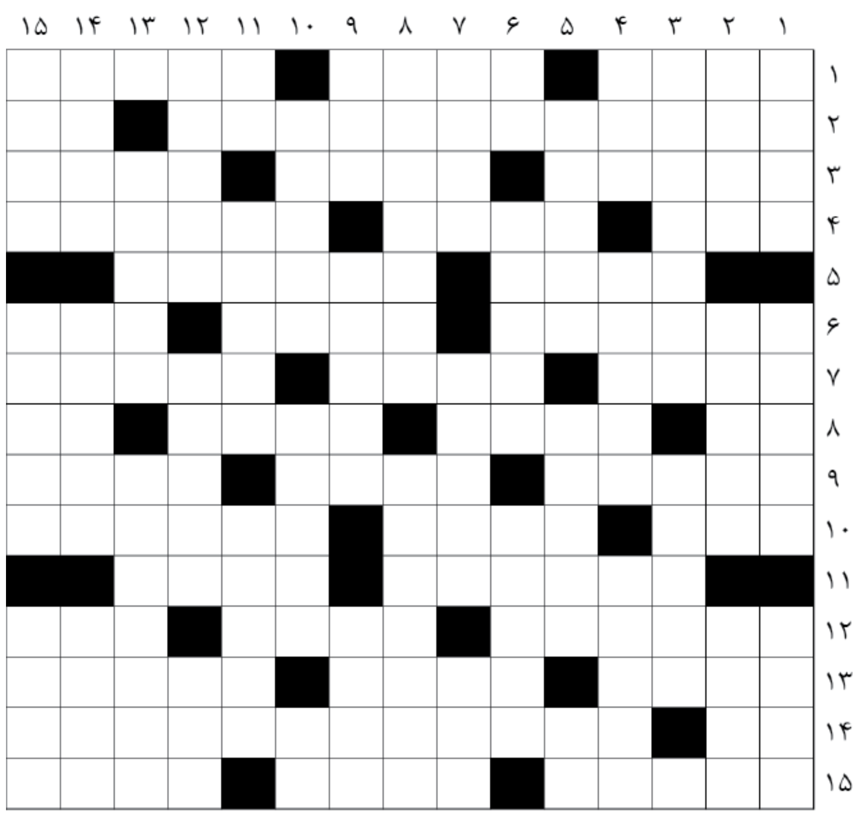

جدول عادی

افقی: ۱) به قتل رساندن ـ عضوی در دهان ـ شکار۲) شهری در ایالت کالیفرنیای آمریکا-تکرار حرفی۳) شهری در ازبکستان-کرم شب‌تاب-خرامنده۴) رخنه‌گر اینترنتی ـ بازدارنده ـ آلبومی با آواز عبدالحسین مختاباد۵) برادر مادر-واحد اندازه‌گیری طول‌های بسیار کوچک۶) خارپشت استرالیایی-اعلان-داروی بیهوشی۷) تصور و خیال-دیکته-انگیزه۸) گشاده-حبه خشک شده انگور-نوزاد-N ۹) از توابع استان گیلان-تفریق-با دیو سفید جنگید۱۰) از الفبای فارسی-پدر-رمانی درباره واقعه عاشورا نوشته صادق کرمیار۱۱) نابود شده ـ بسیار، زیاد۱۲) هر بخش از مسابقه بسکتبال-پهناور ـ میان۱۳) رمان مشهور امیل زولا-رقیق-از مشتقات نفت۱۴) دندانه سوهان ـ از نوازندگان برجسته و فقید تمبک در موسیقی ایرانی۱۵) تازه‌کار-نوعی دوربین فیلمبرداری-موقر.

عمودی: ۱) کاسبان-نرم‌افزار نقشه‌کشی ـ بیشه۲) زائده سر بند پایان ـ جانور کیسه‌دار درختی استرالیا-ضروری۳) از شخصیت‌های رمان بینوایان-لبه تیز شمشیر۴) واحد شمارش شتر-قاتل-برتر از دیگران۵) یار ویس-سرزنش-زنده۶) به دنیا آوردن-خیال و گمان-شاهی که همه عمر گور گرفت۷) انگشت-به سن قانونی برای خدمت سربازی رسیده است-نسبتا خوب۸) به کار بردن ـ صالح۹) سلاح زنبور-بی‌همتا-میلی‌لیتر۱۰) حالت انقباض غیرارادی عضله دیافراگم-ینگه دنیایی ـ ضمیر اول۱۱) مخفف اینک-شهرستانی در استان اصفهان-خاندان رسول اکرم(ص)۱۲) اتومبیل-نمایشنامه فدریکو گارسیا لورکا-بله عرب۱۳) سبزی خوشبو-بیماری التهاب سینوس‌ها۱۴) آهسته ـ نمایش زنده ـ ضربه‌ای بر صورت۱۵) رواج-هدایت‌کننده-انعکاس صوت.

جدول ویژه

افقی: ۱) پوشاننده ـ بالش ـ فاصله مکانی۲) رمانی جنایی به قلم کورمک مک‌کارتی، نویسنده آمریکایی-درازگوش ۳) سرمه-خاکستری تیره-پندار۴) شرط دوستی-همراه-قشر خارجی پوست۵) موقر-تونل۶) تلاش کردن-پسر معاویه-فرزند عرب۷) فنی در کشتی-از محلات غرب تهران-اخمو۸) نشانه بیماری-تخم کتان-خردمند-به دنیا آوردن۹) حماقت-ناگوار ـ واحد پول هنگ‌کنگ۱۰) غار بعثت-ژانری سینمایی-استخوان‌های بالا و کنار جمجمه۱۱) قمر سیاره زحل-امپراطور دیوانه روم باستان۱۲) بیماری کم‌کاری غدد فوق کلیوی ـ خدمتکار زن-کتاب هندو۱۳) جنس برخی از ظروف آشپزخانه-لباس رسمی و تشریفاتی-گرد براق نقاشی۱۴) نام آذری-خوشنویس نامی و پدید آورنده خط زیبای نستعلیق۱۵) از آثار دکتر محمدعلی اسلامی ندوشن-ستون خیمه-ورزش توپ و راکت.

عمودی: ۱) سازمان پیمان مرکزی ـ کلید ـ ادویه سنتی زابل۲) طریقه‌ای در خداشناسی ـ سارق اماکن شلوغ ـ ملکه افسانه‌ای روم و بنیان‌گذار کارتاژ۳) کلیدی خودکار که ولتاژ دینام خودرو را تنظیم می‌کند-نیای زبان‌های رومی۴) عقیده-تغییر دادن جریان هوا ـ مضطرب۵) بی‌بندوبار ـ بهره هوشی ـ حرف انتخاب۶) ضمیر اول ـ کاشف اشعه ایکس-بیزار۷) راه یافتن-حواری خائن ـ تندر۸) شیمیدان فرانسوی و کاشف ئیدروژن و ازت ـ غذای معروف گرجستان۹) محصول آسیاب ـ رهایی-فرشته شب اول قبر۱۰) موهوم ـ به‌طور امانت-تنها۱۱) رویید نی بدن-آنتی‌بادی ـ فاضلاب۱۲) ثقیل ـ از وسایل ارتباط جمعی-جزیره‌ای در یونان۱۳) بی‌خبر از خود-ماده دارویی که از پشم گوسفند به دست می‌آید۱۴) کوزه‌گر قدیم ـ مرتعش ـ ظرف طبخ آبگوشت۱۵) زمزمه کردن-پرگار-مسافر سرزمین عجایب.

حل جدول عادی ۷۳۳۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ر	ب	ا	ل	ع	ا	ل	م	ی	ن	■	د	ع	و	ت
۲	ج	ا	ل	ی	ز	■	ب	ی	م	ن	ا	ک	■	ت	ت
۳	ا	م	ا	م	■	ع	س	ل	ی	■	ق	ل	م	ر	و
۴	ل	ب	■	و	ر	ش	و	■	ن	س	ت	ر	ن	■	■
۵	ه	و	ن	■	ع	ا	ز	م	■	ت	ب	ه	ک	ا	ر
۶	■	■	ق	ا	ش	ق	■	ت	ر	و	ا	■	ر	ب	ع
۷	م	ن	ا	ر	ه	■	ف	ر	ا	د	س	ت	■	ز	ا
۸	د	ا	د	ا	■	م	ت	م	ک	ن	■	ه	م	ا	ی
۹	ا	خ	■	م	ت	ق	ا	ر	ب	■	ع	م	ا	ر	ت
۱۰	ر	و	م	■	ص	ا	ح	ب	■	ن	ا	ت	و	■	■
۱۱	ا	ش	ک	ب	ا	ر	■	ع	ب	و	ر	■	ا	م	س
۱۲	■	■	ا	ل	د	ن	گ	■	د	ب	ی	ت	■	ع	ر
۱۳	غ	ض	ر	و	ف	■	ی	س	ی	ر	■	و	ا	ر	و
۱۴	ل	م	■	ن	ی	ج	ر	ی	ه	■	س	ن	س	و	ر
۱۵	ت	ه	ج	د	■	ر	ا	د	ی	و	گ	ر	ا	ف	ی

حل جدول ویژه ۷۳۳۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	ب	ا	غ	ب	ا	ن	ج	ه	ن	م	■	ل	ف	ا	ف
۲	د	ق	ا	ی	ق	■	ا	ی	د	ا	ه	و	■	ت	ل
۳	ب	ا	ر	ج	■	م	و	د	ب	■	م	ف	ل	و	ک
۴	ی	ل	■	ک	ش	و	ر	■	ه	ر	و	ل	ه	■	■
۵	ن	ه	ب	■	ا	ن	س	ا	■	ف	ا	ر	ی	ا	ب
۶	■	■	ن	ی	ک	س	■	س	پ	و	ر	■	ب	خ	ل
۷	م	ت	ف	ک	ر	■	ا	ل	ا	ز	ه	ر	■	و	ا
۸	ش	ر	ش	ر	■	ا	ت	ا	ش	ه	■	س	ت	ا	د
۹	ح	س	■	و	ا	و	ی	ل	ا	■	ت	و	ا	ت	ر
۱۰	و	ی	م	■	ک	ا	ه	و	■	ل	ا	م	پ	■	■
۱۱	ن	م	ا	د	ی	ن	■	م	ج	ا	ب	■	و	ا	و
۱۲	■	■	ه	م	د	س	ت	■	ل	م	ع	ه	■	س	ق
۱۳	ت	ب	ی	ی	ن	■	ک	م	ا	ل	■	ا	گ	ر	ا
۱۴	پ	پ	■	د	ه	ب	ا	ش	ی	■	ا	م	ل	ا	ح
۱۵	ل	ا	ی	ن	■	د	ب	ی	ر	ه	ج	ی	ر	ف	ت

حل سودوکو ۵۲۱۴

۴	۶	۲	۵	۹	۱	۳	۸	۷				۹	۴	۸	۳	۱	۷	۲	۶	۵
۷	۳	۸	۲	۶	۴	۵	۹	۱				۷	۶	۵	۹	۸	۲	۱	۳	۴
۹	۱	۵	۷	۸	۳	۲	۶	۴				۳	۲	۱	۵	۴	۶	۹	۸	۷
۲	۵	۱	۹	۴	۷	۸	۳	۶				۵	۷	۶	۴	۲	۳	۸	۱	۹
۸	۴	۳	۶	۱	۵	۹	۷	۲				۲	۱	۳	۸	۹	۵	۷	۴	۶
۶	۷	۹	۳	۲	۸	۱	۴	۵				۸	۹	۴	۶	۷	۱	۳	۵	۲
۳	۲	۴	۸	۵	۶	۷	۱	۹	۳	۴	۸	۶	۵	۲	۱	۳	۹	۴	۷	۸
۵	۸	۶	۱	۷	۹	۴	۲	۳	۵	۶	۷	۱	۸	۹	۷	۶	۴	۵	۲	۳
۱	۹	۷	۴	۳	۲	۶	۵	۸	۱	۹	۲	۴	۳	۷	۲	۵	۸	۶	۹	۱
						۸	۴	۵	۷	۳	۹	۲	۶	۱						
						۲	۶	۷	۸	۱	۴	۳	۹	۵						
						۹	۳	۱	۶	۲	۵	۷	۴	۸						
۹	۶	۲	۵	۱	۸	۳	۷	۴	۹	۸	۱	۵	۲	۶	۱	۷	۳	۴	۹	۸
۵	۳	۸	۷	۶	۴	۱	۹	۲	۴	۵	۶	۸	۷	۳	۲	۴	۹	۶	۱	۵
۷	۱	۴	۹	۲	۳	۵	۸	۶	۲	۷	۳	۹	۱	۴	۵	۸	۶	۲	۳	۷
۲	۸	۱	۶	۷	۹	۴	۳	۵				۲	۵	۱	۸	۹	۴	۷	۶	۳
۶	۹	۷	۳	۴	۵	۸	۲	۱				۶	۸	۹	۳	۱	۷	۵	۲	۴
۴	۵	۳	۲	۸	۱	۹	۶	۷				۳	۴	۷	۶	۵	۲	۹	۸	۱
۳	۷	۵	۱	۹	۲	۶	۴	۸				۱	۹	۵	۴	۲	۸	۳	۷	۶
۸	۲	۹	۴	۵	۶	۷	۱	۳				۷	۶	۸	۹	۳	۵	۱	۴	۲
۱	۴	۶	۸	۳	۷	۲	۵	۹				۴	۳	۲	۷	۶	۱	۸	۵	۹

برای حل جدول اعداد باید در هر مربع کوچک‌تر ۳ در ۳ هیچ عدد تکراری وجود نداشته باشد.
همچنین هیچ عددی در یک سطر یا ستون مربع بزرگ ۹ در ۹ تکرار نشده باشد.

سودوکو ۵۲۱۵

۹	۶						۴	۵				۷	۱						۲	۸
۵		۳				۸		۹				۸		۵				۶		۱
	۸	۲		۵		۶	۳						۹	۶		۳		۴	۵	
			۳		۴										۳		۸			
		۴				۳								۷				۵		
			۲		۱										۶		۴			
	۱	۵		۶		۹	۷						۶	۱		۲		۸	۷	
۳		۶				۱		۸				۳		۲				۱		۹
۲	۷						۶	۳		۱		۹	۵						۶	۳
									۱		۲									
								۷				۵								
									۹		۸									
۵	۴						۲	۱		۶		۷	۳						۹	۲
۳		۶				۵		۹				۱		۶				۴		۳
	۱	۲		۵		۷	۳						۹	۴		۳		۱	۷	
			۵		۲										۵		۹			
		۱				۶								۹				۶		
			۹		۸										۸		۴			
	۶	۳		۲		۹	۸						۵	۸		۴		۲	۶	
۲		۸				۳		۴				۹		۱				۷		۴
۷	۹						۵	۲				۴	۷						۳	۵